

Laatdienst 5 januari 2020

Zippora (vogeltje), schepsel dat hemel en aarde verenigt. Hoe zit het eigenlijk met het thuisfront van Mozes?

voorganger: Yvonne Bos (luth. predikant, biologisch tuinder)

Ik ben Sippora. En jullie vragen je af wat ik doe in het verhaal van de Exodus? Het begon allemaal bij de waterput. Ik weet niet of jullie dat weten, maar het is in jullie tijd op veel plekken op aarde nog net zo: water halen kan leuk en spannend zijn, maar ook gevaarlijk. Je wilt niet weten hoeveel vrouwen en jonge meisjes er al onderweg of bij de put zijn weggejaagd, lastig gevallen, aangerand of verkracht. En zwaar dat het altijd is. En dan nog altijd de vraag of er wel genoeg water zal zijn. Het mag een wonder heten als je ongestoord je werk kunt doen en helemaal een mirakel als er iemand is van het mannelijk geslacht die je helpt. Het wordt in de verzen over mijn familie dan ook met zoveel woorden vermeld. 'De herdersjongens hebben ons dit keer niet weggejaagd'! Tussen al die concurrerende en/of kwaadwillende jongens zat ook een man die ons beschermde en ons hielp bij het water scheppen. Onze vader was zo verguld met dit verhaal dat we de Egyptenaar die achteraf helemaal geen Egyptenaar bleek te zijn, maar de jullie welbekende Mozes, moesten gaan halen en uitnodigen voor een maaltijd. En hij hield Mozes bij zich. Onze vader kon ons zelf niet dag en nacht beschermen. Hij hield ons voor dat met het werk verdelen al de helft van het werk was gedaan. Blijkbaar ging dat ook op voor zijn beschermende taak. Het bleek dat Mozes aan de dool was. Bij ons vond hij een thuis. Hij mocht de schapen van onze vader hoeden en ik werd hem tot vrouw gegeven of ik dat wilde of niet. Vooral in het begin was het een heerlijke tijd, maar ik voelde dat hij ons niet beschouwde als mensen zoals hijzelf. Er was zoals jullie dat noemen een behoorlijk cultuurverschil. Dat stak mij wel, deed pijn. Het is zo naar als iemand zo nabij een muur optrekt van een wereld van verschil en dat terwijl ik zo van verbinding houd. Dat heb ik in mijn naam meegekregen: de vogel die hemel en aarde verbindt. Mijn leven lang heb ik geprobeerd die muur af te breken. Ben ik verder gekomen dan erover heen te vliegen?

Ik schrok een keer toen ik hem bezig zag met de schapen. Ik dacht dat het passie was, maar het was gewoonweg obsessief: zoals hij de beesten uit de kooi bevrijdde en dan wegleidde over de bergen....., op zoek, ik zag het in zijn ogen, op zoek naar iets waar hij alles voor zou opgeven. Ik was dan ook niet verbaasd dat hij op een dag zijn vertrek aankondigde. Wel stond ik perplex dat mij niets werd gevraagd, ik werd gewoon op een ezel gezet en de beide jongens ook. Gersom, de oudste was toch al zo gelabeld. De zoon van een vreemdeling in een vreemd land betekent zijn naam. En Eliëzer. Tenminste klonk daarin nog iets van dankbaarheid mee. Ik was er zo mee aan.

Ik voelde mij onderweg naar Egypte net de Maria die jullie Rembrandt heeft geschilderd naar aanleiding van de vlucht naar Egypte van Maria, Jozef en het kindje. Zoals Jozef als Mozes gebogen voorop gebukt gaat als onder een zware last, met die staf, was het die staf, die wonderen zou moeten verrichten? Opnieuw was ik helemaal niet verbaasd toen Mozes in de eerste de beste herberg lag te rillen van de koorts en op sterven na dood leek te gaan. Ik wist dat het altijd maar ging over de eerstgeboren zoon, als ze niet stierven liep het anderszits slecht af. Over wie ging het nu, over hemzelf, over Israël, over Gersom? Ik begreep zijn vertwijfeling en vervreemding, pakte een mes en besneed mijn nog onbesneden zoon, zonen of hen allen. Dat valt niet te

achterhalen. Hoe dan ook. Het was zo heftig. Kun je het je voorstellen? Ik wreef zijn voeten in met het bloed. Zijn voeten maakte ik rijp voor de tocht door de woestijn. Ik wakkerde zijn potentie aan, want met voeten bedoelen we tevens zijn edele delen. Maar zelfs toen ik zijn voeten en geslachtsdelen insmeerde, met het bloed van zijn zonen, zijn eigen bloed kwam hij mij, mijn bloedbruidgom mij niet nader. Terwijl ik dacht dat hij, nu ik hem van de dood had gered, hij mee in mij zou opstaan en wij samen de tocht zouden volbrengen. Ik had me nu de gewoonten van zijn volk eigen gemaakt! Of nee, sterker ik had ze hem te binnen gebracht! Had ik al doende Mozes van zijn vreemdeling - zijn bevrijd? Nadat ik me eerst heel sterk en krachtig had gevoeld voelde ik me later afgewezen en verdrietig en Mozes was ook al geen prater. Hij zou me zelfs terugsturen. Verschrikkelijk toch? En waarom?

intermezzo

Lieve mensen, ik snap niet dat jullie dit soort verhoudingen nog altijd laten doorbestaan. Hoe kun je nou je vrouw en je kinderen als niet eigen beschouwen? Of beseffen jullie wat het met een mens doet die niet meetelt, die wordt teruggestuurd naar de zgn eigen mensen waar ze eerst van zijn losgemaakt? Ik hoorde het verhaal van Anja uit jullie tijd. Twee kinderen en een man op blauwhelmenmissie. Hij heeft daar vreselijke dingen meegemaakt, maar zij heeft geen deel aan zijn verhaal en voor zijn kinderen heeft hij een soort van aandacht die meer weg heeft van het aanschouwen van vreemdsoortige dieren in de dierentuin. Ik hoorde het verhaal van Merel. Haar man is hoogbegaafd arts die over de hele wereld reist. Maar zijn vrouw en kinderen hebben daar geen deel aan. Ze moeten stilzitten als hij thuiskomt om te rusten. Natuurlijk kunnen mensen een roeping, een missie hebben, maar het gaat toch niet aan om daarom het thuisfront als je dat hebt te veronachtzamen? Je vervreemden van je dierbaren is zo gebeurd als je ze geen deelgenoot maakt van je angsten, twijfels en enthousiasme. Heeft dan niemand een recht op het eigen leven, is er dan geen ruimte voor geheimen, de eigen innerlijke ruimte? Laat ik je dit vertellen: Gersom was een tijdlang een heel eenzame jongen die de schapen hoedde van zijn grootvader. De kinderen van Anja hadden allebei ernstige hechtingsproblemen. Eén van de kinderen van Merel heeft al een keer op buro Halt! Gezeten. Met Merel, ook een vogel, heb ik nog contact. Samen vliegen we weleens over muren heen en leggen een takje neer bij de mannen en vrouwen die het thuisfront dreigen te vergeten, ze eraan te herinneren waar ze vandaan komen. Je hoeft heus niet alles te delen. Sommige dingen laten zich niet vertellen en de eigen innerlijke ruimte kan je vaak zo groot maken als jezelf wilt en aankan. Het erkennen van het verhaal van de thuisblijvers, de mensen zonder de grote taak of missie, luisteren naar hun verhalen en belevenissen kan genoeg zijn om een wereld van verschil te slechten. Iemand deelgenoot maken is al voor de helft bij iemand zijn. Zo ben ik opgevoed en dat geef ik van mijn kant graag door. Merel heeft onlangs een lezing van haar man meegemaakt en hij is een keer naar de Open Dag geweest van de school waar zij werkt. Als thuisfront sta je bij voorkeur wel achter, maar niet in dienst van de missie of de grote taak, dan krijg je IS-verhalen. Dat lijkt heel dichtbij en mooi, maar kan helemaal verkeerd aflopen, zeker als er geweld in het spel is. En ja, misschien heeft Mozes mij en de kinderen ook wel willen behoeden voor de gevaren van de tocht. Toch voelde dat terugsturen en geen deelgenoot gemaakt worden alsof het leven daar ophield en de toekomst werd dichtgetimmerd. Er is toch ook het samenzijn, de broodnodige aandacht voor elkaar en de liefde en verantwoordelijkheid voor de kinderen als je die hebt? Ik was werkelijk dolblij een keer op bezoek te gaan bij het woestijnexperiment, het bevrijdingswerk en eerlijk is eerlijk, groot respect daarvoor. De geschiedenis vermeldt niet of ik toen

gebleven ben, mee verder ben getrokken of ben teruggekeerd. Het is niet duidelijk of het later in het verhaal om mij gaat of om een andere vrouw als gesproken wordt over de Nubische. Wel is duidelijk dat Mozes eindelijk gehoor gaf aan de raad van onze vader om niet alles alleen te willen doen. Om tijd te maken voor zijn geliefde en anderen deelgenoot te maken van dingen die gedaan moesten worden. Ik ben Sippora, binnenin voel ik mij opnieuw een sterke vrouw, ik, de dochter van Jetro, de vrouw achter Mozes, de moeder van Gersom en Eliezer, die door eigenhandig de besnijdenis uit te voeren Mozes redde van de dood. Dat zijn God het later voor mij of een andere vrouw opnam toen Mozes'zus Mirjam aanmerkingen maakte op zijn huwelijk met een vreemde vrouw deed mij innerlijk en letterlijk juichen en dansen. Eindelijk was ik gezien en gehoord, was er weer perspectief, waren hemel en aarde verbonden. En zo, dat iedereen gunnend, wil ik graag de geschiedenis ingaan.